

มีจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเท่านั้นนะที่เราจะรักษาชีวิตเราได้ โลก บังคับเครื่องอาศัย รักษาชีวิตนี้ไว้เพื่อการดำรงชีวิต มันเป็นเครื่องอาศัยของชีวิตนี้ให้มีชีวิตต่อไป การอยู่มันต้องมีอาหาร เรามีอาหารมีปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิตนี้ไว้เท่านั้น แต่ธรรมะ เห็นใหม่ นี่ธรรมะถ้าอยู่ที่หัวใจ ธรรมะในใจของเรา ถ้ามันมีคุณธรรมจริงในใจของเรา เราจะมีหลักมีเกณฑ์ของเราไป มีหลักมีเกณฑ์หมายความว่าเราจะไม่ตื่นไปกับโลก

เราเห็นโลกเขา เห็นใหม่ คุณโลกนี้ร้อนเป็นไฟ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้ไม่เคยเต็ม มันพร่องอยู่ของมันตลอดเวลา พอมันพร่องอยู่ นามรูป ที่ไหนมีรูปที่นั่นมีนาม ไม่อย่างนั้นมันจะกลิ้งของมันไป หมุนของมันไป ถ้ามันหมุนของมันไปนะ โลกมันเป็นแบบนี้ เราอยู่กับโลกเราก็เห็น มีการเกิดและการดับ มีการมาและการไป มีทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป เรื่องอย่างนี้มันมีมาแต่ดึกดำบรรพ์ โลกธรรม ๘ มีของเก่าแก่ทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น ถ้าเราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เราจะมีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราต้องรักษาใจของเรา เรารักษาใจของเรา เห็นใหม่ ถ้ารักษาใจของเรา เราสังเกตได้ใหม่ว่า เวลาใจของเราดีทำอะไรก็ได้แล้วแต่มันมีแต่ความสุข ความสุขหมายความว่ามันไม่ทุกข์ไม่ยากใจ เวลาพระไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “เธอทนอยู่ได้ไหม ความทุกข์นี้เธอทนอยู่ได้ไหม?” เพราะความทุกข์มันเป็นอริยสัจ ความทุกข์มันเป็นความจริง

คุณพระอาทิตย์ เห็นใหม่ ทางวิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์แล้วพระอาทิตย์มันก็ต้องดับไปวันข้างหน้าแน่นอน นี่พลังงานที่ใช้หมดแล้วมันก็ต้องแปรสภาพไปแน่นอนของมัน ชีวิตมันเป็นแบบนี้ ถ้าชีวิตเป็นแบบนี้ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ มันไม่มีสิ่งใดคงที่หรอก ชีวิตเราก็เป็นแบบนี้ นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยเราต้องบิณฑบาตเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพไว้ทำไม? เลี้ยงชีพไว้เพื่อประพฤติกฎปฏิบัติ ถ้า

ประพาศปฏิบัติขึ้นมา ในหัวใจของเรามีคุณธรรมขึ้นมา ในทางโลกเขาว่าถ้าคนเขามีจิตมีใจ มีหัวใจ คนถ้ามีน้ำใจ น้ำใจอันนั้นจะประเสริฐมาก

นี่ทางโลกเขาก็มีของ เขามีของของเขา เขาจะอวดของเขาว่าเขามีของของเขา เขามีคุณงามความดีของเขา เขามีคุณสมบัติของเขา เขามีของ แต่เรามีจิต เรามีจิตใจของเรา นะ ถ้าเรามีจิต เรามีหัวใจของเรา หัวใจของเรามันมีสติปัญญา เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าซากศพเดินได้ๆ เพราะมันไม่มีจิต ทั้งๆ ที่มันมีอยู่ ร่างกายมันมีจิตอยู่ ถ้าร่างกายไม่มีใจมันตายแล้วละ ถ้าร่างกายมันมีจิตมีใจอยู่ มันมีของมันอยู่ แต่ทำไมเวลาเดินไปไม่มีสติเหมือนกับซากศพละ? ทำไมเหมือนกับซากศพ เหมือนกับไม่มีจิตเลย นี่มันไม่มีจิต

แต่ถ้ามันมีละ? ของมันมีอยู่แล้ว แต่เราไม่รู้จักดูแลรักษา ถ้าดูแลรักษา เห็นไหม คุณสิฟังธรรมๆ ถ้ามันสะท้อนใจเรา ถ้ามันสะท้อนหัวใจของเรา ขนลุกขนพองนั่นละมันรับรู้ จิตมันมีโอกาสมันจะฟื้นตัวมัน ถ้ามันฟื้นตัวมันได้เพราะเรามีจิต ถ้าเรามีจิตขึ้นมาเวลาฟังธรรมมันสะท้อนหัวใจของเราขึ้นมา สิ่งนี้มันจะตื่นตัว ถ้ามันตื่นตัวขึ้นมา เห็นไหม นี่เรารักษาสิ่งนี้ ถ้ามันตื่นตัว คนเรากลับมันมีหัวใจ คนเรามีน้ำใจมีหัวใจขึ้นมา หัวใจอันนี้มันรื่นเริงอาหาญ

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”

เราจะหาคุณธรรมที่นี้ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม เห็นไหม สติมันก็เป็นธรรม สมาธิมันก็เป็นธรรม ปัญญามันก็เป็นธรรม แต่เวลากิเลสมันพาใช้ นี่สิ่งนั้นมีสติไหม? เวลาคนตั้งใจจะทำความชั่วเขาก็ต้องมีสติปัญญาของเขาเหมือนกัน เขามีสติปัญญาของเขา แต่ปัญญาของเขากิเลสมันไปใช้หมดเลย นี่มันขาดสติ มันขาดคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามันขาดคุณธรรมในหัวใจ สติถ้าตั้งใจมันเป็นอกุศล ถ้ามันเป็นอกุศล สิ่งที่เป็นอกุศลมันทำความชั่วทั้งนั้นแหละ ถ้าความชั่วอย่างนั้นมันทำอย่างไร?

นี่ทางโลกเขา แต่ถ้าเราไม่ขาดสติของเรา นี่เรามีจิตของเรา ถ้าเรามีจิตของเรา เราต้องดูแลรักษาจิตของเรา ถ้าเรารักษาจิตของเรา เราเข้าใจเรื่องอย่างนี้แล้ว นี่ชีวิตความเป็นอยู่ก็มีเท่านี้แหละ ถ้าความเป็นอยู่ของโลกเขา เขาก็มีของเขาเท่านี้ คนเกิดมา เกิดมานี้ดูแลพ่อแม่ดูแลรักษา รักษาจนเติบโตขึ้นมา มีหน้าที่การงานของเราขึ้นมา แล้วเขาทำครอบครัวของเขา สุดท้ายแล้วไปไหนละ? สุดท้ายแล้วมันก็ต้องตายไปเป็นธรรมดา สิ่งนี้เป็นธรรมดาเลย

ฉะนั้น เวลาพระโพธิสัตว์สร้างบุญญานการขึ้นมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เขาจะทำคุณงามความดีของเขาณะ ตั้งใจขึ้นมาแล้วสร้างคุณงามความดี ถ้าสร้างคุณงามความดี เห็นใหม่ เสียสละชีวิตนี้ เสียสละชีวิตนี้เพื่อสัตว์โลก เพื่อสัตว์โลกนั้นเสียสละไปที่ไหน? คุณติเวลาเป็นหัวหน้าสัตว์ นี้คุณแลผู้สัตว์ขึ้นมา เสียสละชีวิต ปกป้องดูแลรักษา เสียสละเพื่อใคร? ก็เสียสละเพื่อชีวิต ถ้าเสียสละเพื่อชีวิต สิ่งคุณงามความดีอย่างนั้นมันก็ได้ขึ้นมาในหัวใจ

ฉะนั้น เราเสียสละให้กับใคร? เสียสละให้กับใคร? ก็ต้องเสียสละเพื่อประโยชน์ เพื่อคุณงามความดีมันถึงได้เป็นกุศล แต่ถ้ามันเป็นอกุศลล่ะ? อกุศลมันก็เป็นโลก เป็นเรื่องโลกๆ ไป อกุศลมันเป็นโลก เรื่องโลกเรื่องกิเลสคือการแย่งชิง คือการทำลายกัน การทำลายกันแล้วสิ่งนี้มันอยู่ที่ไหน? การทำลายกันมันมาจากไหน? มันก็มาจากมาร มาจากอวิชา มาจากการเอารัดเอาเปรียบในหัวใจของสัตว์โลกนั้นล่ะ

สัตว์โลกมันคิด มันทำลาย มันน่ากลัวมากนะ กิเลสมันน่ากลัว เพราะกิเลสเวลามันมีคบอด มันทำลายได้ทุกอย่างเลยล่ะ มันทำลายโอกาสของเรา ทำลายจุดยืนของเรา ทำลายอนาคตของเรา ทำลายทุกอย่างเลย แล้วเวลาเราได้สติขึ้นมา ก็เสียใจภายหลังๆ เสียใจภายหลัง เห็นใหม่

“สิ่งใดถ้าเธอทำแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย”

ถ้าสิ่งนั้นไม่ดีเลยทำไมเราไม่มีสติตั้งแต่บัดนี้ไง ถ้าเรามีสติตั้งแต่บัดนี้เราก็มีจิตใจ ถ้าเรามีจิต มีจิตของเรา มีดีของเรา เรามีสติรักษาของเรา ถ้าเรามีจิตของเรา เราดูแลจิตของเรา ดูแลหัวใจของเรา ทำคุณงามความดีของเรา ถ้าคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีเป็นอย่างนี้ คุณมีสติ เคนจกรรม นั่งสมาธิ ภาวนา นี่ก็ความดีอะไร?

ความดีของโลกเขา เห็นใหม่ เขาทำหน้าที่การงานของเขา เขาได้ผลประโยชน์ตอบแทนของเขา เขาว่าสิ่งนั้นเป็นความดี เป็นผลประโยชน์ของเขา เพราะเขาเห็นของเขาได้ แต่เวลาเราทำนะ คุณติหลวงปู่สิงห์ทองท่านเคนจกรรมจนเป็นร่องเป็นเหว นั้นนะความดีของใคร? ถ้าความดีของเขาณะ นี่ความดีของเขา ความดีของโลกเขา เขาทำของเขาได้ผลประโยชน์ของเขามา นี่เคนไปเคนมาเคนทำไม? เคนทำไม?

แต่ถ้าเป็นพระเรา เป็นพระเราณะ แม้แต่เราบังคับตัวของเราอยู่ที่ร้าง อยู่ที่ทางจกรรม เราอยู่จำเจเรายังทนไม่ได้เลย แคंबังคับให้ตัวเองอยู่มันก็ทนไม่ได้เลย แล้วเคนจกรรมเคนไปกลับๆ อยู่

อย่างนั้นนะ ทั้งวันทั้งคืนๆ มันอยู่ได้อย่างไร? เพราะเขามีจิตมีใจของเขา เขามีหัวใจของเขา ถ้าหัวใจของเขา หัวใจเวลาธรรมะมันเกิดมันทวนกระแสเข้าไปสู่ใจ ถ้ามันทวนกระแสเข้าไปสู่ใจมันมีงานทำ พอมันมีจิตขึ้นมามันก็มีการภาวนาขึ้นมา ถ้ามีการภาวนาขึ้นมาเนี่ยงานภายใน ถ้างานภาวนาขึ้นมา สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับจิตดวงนั้น เพราะมีจิตมันถึงมีสมถกรรมฐาน สมถกรรมฐานมันคือวิปัสสนากรรมฐาน

ถ้าวิปัสสนากรรมฐานขึ้นมา เห็นใหม่ นี่ชำระล้างกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจ ถ้ามันชำระล้างกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจมันทำอะไรล่ะ? การกระทำอย่างนั้นมันต้องมีเวลา มันต้องบ่มเพาะ การบ่มเพาะดูแลหัวใจของเราเนี่ย ศรัทธา อจลศรัทธา นี่ความศรัทธามีความเชื่อ มีความเชื่อ ความมุ่งมั่นของเรา เราทำของเรา แล้วศรัทธาของเรามันคลอนแคลนไหม? ศรัทธามันคลอนแคลนเพราะสิ่งใดล่ะ? ศรัทธามันคลอนแคลนเพราะเราทำแล้วจิตมันไม่สงบ จิตมันไม่มีหลักมีเกณฑ์

ถ้าจิตมันสงบมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันได้สัมมุตถ ถ้ามันได้สัมมุตถขึ้นมาสักหน ๒ หน เพราะอะไร? เพราะจิตเคยสงบ จิตเคยสงบเรารู้ได้ของเราว่ามันมีจริง พอมีจริงขึ้นมาจะเกิดอจลศรัทธา เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ศึกษาธรรมวินัย เราศึกษาแล้วเราเข้าใจของเรา แต่เราปฏิบัติแล้ว นี่ปฏิบัติแล้วลุ่มๆ ดอนๆ จิตใจมันได้สัมผัส นี่ปริยัติ นี่เวลาปฏิบัติขึ้นมามันเป็นความจริงขึ้นมา พอเป็นความจริงขึ้นมาเนี่ยมันได้สัมผัสของมัน มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิก่อขึ้นมา มันจะเป็นอจลศรัทธาเพราะมันมีอยู่จริง

ถ้ามันมีจริง จิตมันได้สัมผัสของมันจริง เห็นใหม่ ที่นี้จิตได้สัมผัสของมันจริง สิ่งนี้เป็นที่ยืนยันกับจิตของเรา นี่จิตเรามี เพราะเรามีจิตของเรา แล้วจิตของเราได้สัมผัสกับธรรม สัมผัสกับธรรม แล้วธรรมมันเกิดมาจากไหนล่ะ? ธรรมมันเกิดขึ้นมาจากความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหะของเรา แล้วมันชอบธรรม มันชอบธรรมเพราะเรามีสติ เรามีสติเรากำหนดพฤติกรรมของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา มันชอบธรรม พอความชอบธรรม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุมันชอบธรรมขึ้นมา ผลมันต้องเกิดขึ้นมาแน่นอน

ถ้าผลมันเกิดขึ้นมาอย่างนั้น เกิดขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะเรามีการกระทำ ถ้าธรรมอย่างนั้นมันเกิดขึ้นมา นี่มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิก่อในหัวใจของเรา เห็นใหม่ นี่คุณธรรมมันเกิดขึ้นมาเกิดแบบนี้ ถ้ามันเกิดแบบนี้เพราะเรามีจิตมีใจของเรา เราทำของเราขึ้นมาเนี่ยมันจะเป็นผลงานของ

เรา ถ้าเป็นผลงานของเรา เห็นไหม สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานมันจะเกิดจิตดวงนี้ ถ้าเกิดจิตดวงนี้ นี่การกระทำมา ธรรมมันเกิดขึ้นมาแล้วมันเป็นประโยชน์กับใครล่ะ? มันเป็นประโยชน์กับเราก่อนนะ

ถ้าอตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตนใช่ไหม? เพราะคนมันพึ่งตนเองได้ ถ้าคนมันพึ่งตนเองได้ เห็นไหม คุณิเราทำหน้าที่การงานของเราได้ ทุกอย่างเรารักษาตัวเองได้หมดเลย นี่เราจะไปทุกข์ร้อนกับสิ่งใด ถ้ามันพึ่งตนเองได้มันไม่เดือดไม่ร้อน ไม่ทุกข์ไม่ยากนะ ถ้ามันไม่เดือดไม่ร้อน ไม่ทุกข์ไม่ยาก แล้วคนอื่นเขาทุกข์เขายาก เขาต้องการคนช่วยเหลือ คนเจือจาน คนคอยชี้แนะ เราจะชี้แนะให้เขาได้ ถ้าเราชี้แนะด้วยความเป็นจริงใจ

แต่ถ้าของเรา เห็นไหม จิตใจเราก็ไม่มี นี่ซากศพเดินได้ เดินไปที่เร่ร้อนๆ เวลาทำขึ้นไปก็ทำด้วยความเร่ร้อน นี่ด้วยความเร่ร้อนมันเป็นความจริงไหมล่ะ? ถ้ามันไม่เป็นความจริงเราก็สงสัย ความสงสัยความคลอนแคลนของเรา เราพูดสิ่งใดไปมันพูดออกไปจากสิ่งที่ความดั่งเลสงสัย แล้วผู้ที่เขาฟังมันไม่เลสงสัยหรือ? มันก็เลสงสัยแน่นอน แต่ถ้ามันอตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าคนมันทำความเป็นจริงได้ ความเป็นจริงนั้นมันพิสูจน์กัน พิสูจน์กันทำความเป็นจริงนั้น เห็นไหม

เราพึ่งตนเองได้ แล้วเราจะเป็นที่พึ่งของคนอื่นด้วย แต่ถ้าเราพึ่งตนเองไม่ได้ เราจะเป็นที่พึ่งของใคร? ถ้าที่พึ่งอย่างนั้นมันไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์เพราะอะไร? เพราะมันไปกว้านเอาความเป็นพิษเป็นภัยเข้ามาสู่ใจใจ มันไปกว้านความเป็นพิษเป็นภัยนะ ความเป็นพิษเป็นภัยคือสรรเสริญและนินทา สิ่งที่การสรรเสริญ เวลาเขาสรรเสริญ สรรเสริญมันก็ฟูขึ้น พอเกิดการติฉินนินทามันก็แฟบลง จิตใจเดียวกันฟู เดียวกันแฟบ นี่จิตใจฟูจิตใจแฟบอยู่อย่างนั้นแหละ มันก็เป็นอนิจจังอยู่อย่างนั้นแหละ ถ้ามันเป็นอนิจจังอยู่อย่างนั้นมันเกิดประโยชน์สิ่งใด เห็นไหม ถึงว่าเป็นการไปเอาสารพิษ ไปเอาความเป็นพิษมาเผาใจตัวเอง

ถ้าเราไม่เอาความเป็นพิษมาเผาใจตัวเอง สิ่งนี้ทำไมเราจะต้องไปฟูไปแฟบกับเขา ทำไมต้องเอาความฟูความแฟบของเราออกไปเพื่อให้เกิดมีการติฉินนินทาขึ้นมา นี่ถ้ามันฟูขึ้นมามันฟูขึ้นมาเพราะอะไร? ถ้ามันเฉาเหงาหงอย เวลามันแฟบขึ้นมา มันท้อแท้ มันไม่มีสิ่งใดเป็นที่พึ่งเลยมันเป็นเพราะอะไรล่ะ? ทั้งๆ ที่ก็ใจดวงเท่านั้นแหละ ทั้งที่หัวใจของเราเป็นหนึ่งแหละ เวลามันดีขึ้นมามันดีขึ้นมาได้อย่างไร? เวลามันฟูขึ้นมามันฟูขึ้นมาเพราะอะไร?

นี่มันฟูถ้ามันไปเกาะกับโลกไว้ มันฟูมันฟูเพราะโลกไง เพราะโลกธรรม ๘ เขายกย่องสรรเสริญขึ้นมามันก็เลยฟูกับเขา แล้วพอฟูกับเขาก็ต้องการยกย่องสรรเสริญอยู่อย่างนั้นนะ มันก็ต้องการๆ ใจ การต้องการ พอต้องการมันก็เป็นเหยื่อไง ถ้ามันเป็นเหยื่อ เห็นไหม คุณลิคนเขา ล่อหลอกไป เขาจะพูดอะไรยินยอมมาให้เราฟูขึ้นมาเพื่อความต้องการของเขา เราก็ต้องเดินตามเพลงของเขาใช่ไหม? เราก็ต้องทำตามสิ่งที่เขายกย่องสรรเสริญ เขาขุดหลุมพรางไว้ให้เราเดินอย่างนั้นใช่ไหม? นี่เราไปเอาความเป็นพิษภัยไปเผาตัวเราแล้วนะ แล้วเรายังทำตัวเราเองเป็นพิษเป็นภัยตามเขาไปอีก นี่มัน โง่สองชั้นสามชั้น ใจ

แต่ถ้าเราเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน โลกนี้ ทางโลกเขาก็ทุกข์เขาก็ยากของเขา ความทุกข์ ความยากนะ ชีวิตนี้มีความพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตนี้มันต้องตายอยู่แล้วแหละ แต่ขณะที่มันอยู่มันต้องดำรงชีวิตของมัน การดำรงชีวิตของมันนะด้วยปากกัดตีนถีบมันมีความทุกข์ความยาก แล้วยังต้องกระเสือกกระสนกันไป

โลกเขาก็ต้องทุกข์ของเขา เรามาบวชเป็นพระ นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยเราไม่เดือดร้อนเลย เราหาของเราได้ เพราะอะไร? เพราะเราบิณฑบาตไป ค่าของน้ำใจของชาวพุทธเราเขายินดีส่งเสริมอยู่แล้ว ถ้าเขายินดีส่งเสริม สิ่งนี้มันไม่เป็นการของเราเลย ภาระของเรา เห็นไหม การกระทำของเรา การปฏิบัติของเรา เราขาดสติปัญญาของเรา เราทำให้คุณธรรมในหัวใจของเราเกิดขึ้นมาไม่ได้ ถ้าคุณธรรมในหัวใจของเราเกิดขึ้นมาไม่ได้ ไม่แก่มันคัดยาก ไม่อ่อนมันคัดง่าย จิตใจเราจะแก่ จิตใจเราจะคด จิตใจเราจะงอไปข้างหน้า

นี่ถ้าไม่แก่มันคัดยากนะ แล้วจิตใจของเราทำไมเราไม่ดัดแปลงของเรา ถ้าได้ดัดแปลงของเรา เห็นไหม เราต้องมีสติปัญญาดูแลรักษา ถ้าดูแลรักษาเราไม่ต้องไปเดือดร้อนเรื่องทางโลก ปล่อยให้จิตใจไปเกาะเกี่ยวกับโลก ถ้าจิตใจไปเกาะเกี่ยวกับโลกมันคิดแต่เรื่องโลกๆ ใจ มันขาดตกบกพร่องไปกับโลกเขา โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้มันพร่องอยู่เป็นนิจแล้ว ในภราวาสธรรม ภราวาสเขาเป็นอย่างนั้น เขาเป็นชาวพุทธกัน พุทธศาสนา พุทธศาสนาให้เสียสละเจือจางกัน ช่วยเหลือเจือจางกัน แต่ทางโลกมันก็มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากกันทุกคน

ในเมื่อมีกิเลสตัดหา มีการแข่งขัน มีการแย่งชิงกัน มันก็เป็นเรื่องของโลกใช่ไหม? แล้วใครไปเจอสังคมที่เขาเอารัดเอาเปรียบกัน มันก็ไปทุกข์ยากเพราะเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์โลก เราเห็นความเป็นไปอย่างนั้น เราเสียสละสิ่งนั้นมาเรามาบวชเป็นพระเป็นเจ้าเพื่อจะให้เราพ้นไป

จากทุกข์ ถ้าเราพ้นไปจากทุกข์ นี่เรารักษาที่นี้ รักษาสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมเราไม่เกาะเกี่ยวไปกับโลก เราอยู่กับโลกนะ เราอยู่กับโลกแต่เราไม่เกาะเกี่ยวกับโลก คือว่าเรายู่แล้วเรารักษาใจเราได้อย่างไร

เราอยู่กับโลก แต่เราไม่เกาะเกี่ยวกับโลก ถ้าเรายู่กับโลก เราเกาะเกี่ยวกับโลก โลกเป็นใหญ่เราต้องอยู่กับโลกเขา แล้วโลกเขานี้โลกพร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มีวันเต็ม ไม่มีวันจบใจ แต่ถ้าเราทำใจเราได้ที่ เรารักษาใจเรา แล้วเรากลับมาตั้งสติ เรามีจิต ถ้าเรามีจิตเราก็จะรักษาจิตเรา ถ้าเรารักษาจิตเรา เรามีสติ ทำงานเราก็อยู่กับงาน เวลาทำงาน ทำข้อวัตรปฏิบัติ เราบวชใหม่ๆ นะจิตใจนี้มันคือมาก จิตใจนี้มันเร่ร้อนมาก นี่ต้องกำหนดพุทโธตลอดเวลาเลยละ ไม่อย่างนั้นมันคิดออกไปข้างนอกตลอด

ตัวข้งตัวอยู่ที่วัด แต่ใจมันไม่อยู่กับเราหรอก เราพุทโธ พุทโธ เราเคยสัมผัสความร้อนของใจมาก่อน เวลาใจมันเร่ร้อนมันคิดคืดคิ่นของมันนะ ถ้ามันคิดคืดคิ่นแล้วใครจะช่วยเหลือเราได้ล่ะ? ขณะที่เราเคือดร้อน เราเคือดร้อนจิตใจมันคิดคืดคิ่น แล้วไม่มีครูบาอาจารย์ด้วย ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะมันมีอะไรล่ะ? ไฟเจอไฟไหม้ เห็นไหม เวลาไฟไหม้ เวลาเขาจินน้ำมันเข้าไปมันยิ่งฟูขึ้นไป ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์ ไม่มีครูบาอาจารย์หมายความว่าจิตใจเขาเป็นโลก พอจิตใจเขาเป็นโลก เราเอาความร้อนของเราเรื่องโลกๆ ไปบรรยายใส่ผู้ที่ไม่มีคุณธรรมในหัวใจ ในเมื่อเขาจะแก้เราเขาก็แก้ด้วยโลกไหม เขาก็แก้ด้วยโลก ก็ความเห็นของเขาเป็นโลก

ฉะนั้น เวลาจิตใจเราเป็นไฟมันเผาตนตัวเราเองอยู่แล้ว เวลาไปหาผู้ที่ดับไฟเขาก็จินน้ำมันเติมเข้าไปในกองไฟนั้น มันก็ทำให้ไฟนี้โชติช่วงขึ้นไปอีก เห็นไหม นั่นมันเป็นเวรกรรมของสัตว์ เพราะสัตว์นั้นมันไม่มีครูบาอาจารย์จริงใจ เพราะสัตว์นั้นมันไม่มีครูบาอาจารย์จริง เพราะชีวิตของเราเป็นมาอย่างนั้นจริงๆ เป็นมาอย่างนี้ ๒ ปี จนกว่าไปหาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม พอบอกว่าสิ่งที่เป็นธรรมๆ ที่เป็นความว่างๆ ที่เข้าใจว่าว่างมันอวิชชาอย่างหยาบ อวิชชาอย่างละเอียดขึ้นไปเรามีคุณงามความดีที่เราจะดำเนินต่อเนื่องไปกว่านี้มันมี

ถ้าความดีที่จะต่อเนื่องไปกว่านี้ เห็นไหม เราดูแลของเรา เราอย่าเอาเรื่องโลกๆ เข้ามาทับถมมัน จิตใจเราเป็นโลกอยู่แล้ว เราบวชใหม่ๆ เรามาจากโลก เราเกิดจากพ่อจากแม่เป็นโลกทั้งนั้นแหละ ถ้าเราเกิดจากพ่อจากแม่เราเป็นโลก จิตใจเราก็เป็นโลก ทีนี้เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพุทธ

ศาสนา เราเห็นภัยในโลก เห็นภัยในวัฏสงสารเราถึงมาบวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นพระ พระนี้ถือพรหมจรรย์

ถ้าถือพรหมจรรย์ พรหมจรรย์มันคืออะไรล่ะ? ก็คือธรรมและวินัย ธรรมและวินัยมันคืออะไรล่ะ? ก็คือนามธรรม คือคำสั่งสอน คำสั่งสอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้เป็นเครื่องหมายป้ายทางให้จิตของเราได้ฝึกหัด ถ้าได้ฝึกหัดนะ สิ่งนี้มันเป็นธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะฝึกหัดให้เกิดขึ้นตามความเป็นจริงในหัวใจของเรา ถ้าเราฝึกหัดเกิดขึ้นตามความเป็นจริงในใจของเรา สิ่งที่เราทำอยู่นี้ สิ่งที่ยึดมั่นต่อด้านในใจเรานั้นก็คือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก

ทั้งๆ ที่เราบวชเป็นพระนี่แหละ บวชพระมันก็เหมือนกับไม้คิบบๆ ไม้คิบบๆ ไม้คิบบๆ พอเป็นไม้คิบบๆ ขึ้นมามันเอามาตีกันมันไม่แห้ง ไฟมันก็ไม่ติดใจ เวลาประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ เป็นอย่างนี้ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะท่านเข้าใจของท่าน ท่านเข้าใจของท่านมันต้องใช้กาลเวลา กาลเวลา ไม้ที่มันคิบบๆ ไม้ที่มันสดเขาต้องมากองกัน มาสานกัน ตากแดดให้มันแห้ง ถ้าแห้งแล้วเขาจะเอาไปทำฟืน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันเป็นโลกๆ มันคิด มันเหมารวมว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ มันเหมารวมไปหมดเลย พอเหมารวมไปหมดเลย ทำสิ่งใดก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นแหละเพราะมันเป็นเรื่องโลก เห็นใหม่ แต่ถ้ามีศีลความปกติของใจ ศีล เวลาที่มีศีล นี้มีสติมีศีลเราจะรักษาใจเรา นี้รักษาใจเราให้มันควรแก่การงาน ให้มันไม่ใช่ไม้คิบบๆ ไม้สด ไม้คิบบๆ มันขึ้น นี้มันมีความชุ่มชื้นในตัวของมัน นี้มีศีล มีความปกติของใจ ถือพรหมจรรย์เรารักษาของเรา

นี่มันยากมันยากตรงนี้ไง เพราะมันยากที่ว่าเราต้องการไฟ เราต้องการสีให้มันเกิดไฟ เราต้องการประพฤติปฏิบัติ นั่งภาวนาต้องเกิดสมาธิ เราทำขึ้นมาแล้วจะเกิดคุณธรรมของเรา เราปฏิบัติแล้วจะต้องมีปัญหาของเรา เราก็ปรารถนา แรงปรารถนาที่ค้นหาซ่อนค้นหา ค้นหาหนึ่งคือสัญญาตญาณของคนหวังดีทั้งนั้นแหละ แต่หวังดีแล้วทำคุณงามความดีได้จริงสมความปรารถนาหรือไม่? เพราะความดีมันดีของใคร?

ถ้าดีของโลกเขา เห็นใหม่ ความดีของใคร? คูสีในหน่วยงานราชการเขาแข่งขันกันเอาสองชั้นสามชั้น นี่งานของใครเขาก็แข่งขันกัน เขาคงชิงกันว่าเป็นผลงานของเขา เขาแข่งชิงคุณงามความดีของเรา นี่งานของโลก แต่ถ้างานของเราล่ะ? งานของเรา เห็นใหม่ ถ้ากำหนดพุทธโธได้ ถ้า

มันเสียสละได้ ถ้ามันปล่อยางได้มันถึงจะเป็นงานของเรา ถ้าเราปล่อยางได้มันปล่อยางอะไรล่ะ? ก็ปล่อยางความทุกข์นี่ไง ปล่อยางความรู้สึกทุกข์ยากในใจนี้มันปล่อยางให้ได้

ถ้ามันปล่อยางได้ เห็นไหม นี่สันทิฎฐิโก ปัจจัตตัง สันทิฎฐิโก มันเป็นสันทิฎฐิโกเพราะมันรู้มันเห็นไง มันปล่อยางได้ไหม? ถ้ามันปล่อยาง นี่ไงเพราะเรามี ของมีอยู่ทำไมมองไม่เห็น? หัวใจมีอยู่ ชีวิตนี้มีอยู่ ทุกคนอยากได้อะไรดี ชีวิตอยู่กับเรานี้แหละ แต่ขึ้นกบนหัวตัวเองไม่เห็นไปเห็นขึ้นกบนหัวคนอื่นไง ถ้าขึ้นกบนหัวคนอื่นเห็นได้ชัดเจน เห็นได้ง่าย

ธรรมะก็เหมือนกัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นได้หมดเลย นี่เวลาพูดธรรมะกันปากเปียกปากแฉะนะ แต่ควบคุมสติของตัวเองไม่ได้ ทำตัวเองไว้ให้อยู่ในกฏกติกาไม่ได้ ถ้าทำตนเองให้อยู่ในกฏกติกาได้เราก็ออย่างนั้น นี่เราเสมอกันด้วยศีลนะ เราบวชมาเป็นสมมุติสงฆ์ เสมอกันด้วยศีล ๒๒๗ เรานับถือกันด้วยธรรมวินัย อาวุโส กันเต ตามบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการให้หมู่สงฆ์อยู่กันด้วยการสมานสามัคคี เห็นไหม เราจะลงอุโบสถด้วยความสามัคคี

สงฆ์เป็นพรรคทำกรรมไม่ได้ สงฆ์แบ่งแยกทำกรรมไม่ได้ ถ้าพูดถึงเจ็บไข้ได้ป่วยต้องให้ฉันทะมา ต้องให้ฉันทะคือมาบอกว่านี่เจ็บไข้ได้ป่วยมาไม่ได้ ให้ฉันทะมาอบหมายให้สงฆ์ทำสังฆกรรม แล้วถึงไปบอกบริสุทธีเอา สงฆ์เป็นพรรคทำกรรมไม่ได้ นี่สามัคคีอุโบสถ แล้วสวดอุโบสถ ทำอุโบสถด้วยความสามัคคีของหมู่สงฆ์ แล้วให้หมู่สงฆ์สามัคคีกัน เวลาฉันมสากัจฉา เวลาความเป็นอยู่กันมันเป็นกฏกติกาอันเดียวกันไง มันเป็นกฏเป็นกติกากันเดียวกันเพราะมีเป้าหมาย

การบวชของเราไม่ใช่บวชโดยไม่มีเป้าหมาย เราบวชเรามีเป้าหมายนะ นี่มีเป้าหมายเพื่อพ้นจากทุกข์ ถ้ามันพ้นจากทุกข์ไม่ได้ก็ต้องประพฤติปฏิบัติให้ภพชาติมันสิ้นเข้า เพราะการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม คุณเขาทำคุณงามความดีกันทางโลก เขาหวังผลตอบแทนหวังผลประโยชน์ทางโลก สิ่งนั้นมันเป็นสมบัติสาธารณะ สิ่งที่เราแสวงหากันนี้มันเป็นสมบัติส่วนตัว มันเกิดขึ้นในหัวใจ มันเกิดขึ้นเพราะมีจิต มีผู้รับรู้ มีผู้รับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบนั้นมันจะตัดดวงมรรคผล มันจะตัดดวงผลประโยชน์ของจิตดวงนั้น

เวลาศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นนามธรรมทั้งนั้นแหละ ปากเปียกปากแฉะ สติ สมาธิ ปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา แล้วตัวสติ สมาธิ ปัญญา มันเป็นอย่างไรล่ะ? แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราขึ้นมา พอมี

สติขึ้นมา มีสติมันทันความรู้สึกนึกคิดนะ มันไม่กว้านสารพินิจ ไม่กว้านความเป็นพินิจ ตีฉินนินทา ความตีฉินนินทา สรรเสริญ นินทา เขาสรรเสริญมันก็เรื่องของเขา สรรเสริญเขาหลอกเขาต่อแล้ว ปลาโง่ นี่ปลาโง่มันตายเพราะเหยื่อ โคมบรูษตายเพราะเหยื่อ นี่ปลาโง่มันเจอเหยื่อ หมับเลย มันเจอเบ็ดนั่นนะ

นี่สรรเสริญๆ ทำไมเขาต้องสรรเสริญเรา? เขาสรรเสริญทำไม? เขายกย่องทำไม? ในบ้าน เขาในครอบครัวของเขาทำไมเขาไม่ยกย่องสรรเสริญกัน ทำไมเขาต้องมายกย่องสรรเสริญเราล่ะ? เรามีคุณงามความดีมาน้อยแค่ไหนที่จะต้องให้เขาสรรเสริญ เห็นไหม เราไม่ใช่โคมบรูษ เราไม่ใช่ปลาโง่ ถ้าเราเป็นปลาโง่ เป็นปลาโง่เราก็กินเหยื่อเขา เขาตีฉินนินทา เขาดูถูกดูแคลนก็ไปเสียอกเสียใจอีก ทำไมไปกว้านความเป็นพินิจมาเผาใจล่ะ? ความเป็นพินิจจากข้างนอกมันอยู่ที่ไหน มันเก๋ๆ เชนๆ มันเข้ามาไม่ได้หรอก ถ้าหัวใจนี้ไม่ไปเอามันมา ถ้าตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ไปเอามันมามันอยู่ที่ไหน? มันเข้ามาในใจเราได้ไหม? เราไม่อ้าปากอาหารจะเข้าปากเราได้ไหม? เราไม่ดื่มไม่กินของมันจะเข้าปากเราได้ไหม?

ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา เห็นไหม นี่มันไม่ใช่ปลาโง่ ปลาฉลาดนะ เขาตกเบ็ดใช้ไหม มันกินแต่เหยื่อ มันไม่กินเบ็ด มันค่อยๆ ตอด ค่อยๆ ตอด เราอยู่กับโลกใจ เราอยู่กับโลกนะเราไม่กินเหยื่อ เพราะเราไม่กินเบ็ดใคร ถ้ากินเบ็ดใครนะยังดึ้นยังลึก ยังดึ้นยังเต็มที นี่สรรเสริญ ถ้านินทาล่ะ? นินทามันกล่าวร้ายป้ายสีแล้ว นินทามันเกี่ยวอะไรกับเราล่ะ? เราเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า? เราบวชมานี้ศีล ๒๒๗ เวลาอุปัชฌาย์ให้ใบสุทิมมา ประทับตรามานะ เราเป็นพระจริงๆ เราเป็นพระโดยการบัญญัติจุดดุดกรรม ใครจะตีฉินนินทาเรื่องอะไร? นี่ถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องตามศีลธรรม ถูกต้องหมดเลย

ฉะนั้น ตีฉินนินทามันเป็นความคิดของโลก เห็นไหม ถ้าเรามีสติปัญญา นี่มีสติปัญญา เราอยู่กับโลกนะ เราหนีเรื่องอย่างนี้ไม่พ้น ถ้าเรายังมีบุคคล ๒ คนขึ้นไป ความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกัน เมื่ออยู่กับโลกเรื่องอย่างนี้เป็นธรรมชาติเป็นของธรรมดา แต่มันสำคัญที่ว่าเรามีจิตมีใจ มีหัวใจ มีน้ำจิตน้ำใจ ถ้ามีน้ำจิตน้ำใจ เห็นไหม น้ำจิตน้ำใจ นี่เราดูแลจิตของเรา ถ้าเราดูแลจิตของเรา เราจะเป็นคนประเสริฐ

ถ้าเราเป็นบุคคลประเสริฐนะ ถ้าเราไม่ดูแลหัวใจของเรา เราจะไปดูแลสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นโลกธรรม สิ่งที่เป็นความเป็นพินิจมันอยู่ข้างนอกทั้งนั้นแหละ แต่มันอยู่ข้างในได้เราต้องมี

สตินะ เรามีสติของเรา คูสิบริหาร ๘ เราก็เปลี่ยนแปลงได้ ชำรุดเราก็แก้ไขได้ เราอยู่กับโลกสิ่งใดที่มันขาดตกบกพร่องเราแก้ไขได้ทั้งนั้นเลย เรามีครูมีอาจารย์เป็นที่พึ่ง เรามีบริษัท ๔ ที่เขาจะส่งเสริมเราเป็นที่พึ่ง ของสิ่งนี้เขาพร้อมที่จะส่งเสริมเรา แต่หัวใจของเราละ? เวลามันร่ำร้อนใครมันจะดูแลเรา หัวใจของเราใครจะดูแลเรา แล้วมีอยู่ไหม? อย่าปล่อยนะ อย่างที่

ถ้าทิ้ง คูสิคนตายแล้วจิตออกจากร่างไปเขาถือว่าเป็นคนตาย ไอนี้หัวใจอยู่กับเรา เราทิ้งได้อย่างไร? ถ้าเราไม่ทิ้งเรามีอยู่ ถ้ามีอยู่ก็มีสติ เพราะสติเป็นเครื่องรับรู้ ขาดสติคือเราไม่มีจิต ถ้าเรามีสติเราก็มีจิต ถ้าเรามีจิต จิตของเราส่องใส จิตของเราเศร้าหมอง จิตของเรามีความทุกข์ จิตของเรามีความสุข หน้าที่งานของพระ งานของพระเขาทำกันที่นี้ ที่เรายู่นี้มันเป็นเรื่องอาศัยทั้งนั้นแหละ อารามที่อยู่ของพระ เห็นไหม เพราะเรามีบ้านมีเรือน

เราบวชแล้วเป็นพระ เราอยู่นะ แล้วบ้านเรือนกับกุฏิมันแตกต่างกันขนาดไหน? มันก็ทำมาจากธาตุ ๔ เหมือนกัน จากธาตุ ๔ เหมือนกันอันนั้นเขาอยู่ในบ้าน ไอนี้เราอยู่ในวัด อยู่ในวัดมันไม่มีใครเป็นเจ้าของ มันเป็นของของสงฆ์ มันเป็นของสาธารณะ ถ้าเป็นของสาธารณะ เห็นไหม สิ่งที่เป็นสาธารณะเราก็เป็นบุคคลสาธารณะ เราก็รักษาของที่เป็นสาธารณะ เวลาอยู่อาศัย เวลาเราจากไป สิ่งนี้ผู้ที่เวียนเข้ามา นี่ใจศาสนาจะมั่นคงมั่นคงที่นี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอ มาร พุคกับมาร เห็นไหม

“มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงจากลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะนิพพาน”

นี่ใจภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เขาจะกล่าวแก้ เขาจะดูแล นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้ ฝากศาสนาไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แล้วเราก็เป็นภิกษุ อุบาสก อุบาสิกาเขาดูแลกันเพื่อให้ศาสนานี้มั่นคง เราเป็นภิกษุนะ กล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ อุบาสก อุบาสิกา เขาส่งเสริมดูแลรักษาเพื่อความมั่นคงของศาสนา แล้วความมั่นคงของศาสนา ตัวศาสนามันอยู่ไหน?

ถ้าเรามีจิต จิตมันสงบระงับเข้ามา จิตสงบระงับเข้ามามันก็มีสติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้ามันมีปัญหาธรรมมันจะเกิดภาวนามยปัญญา ถ้าเกิดภาวนามยปัญญา ตัวภาวนามยปัญญามรรคญาณนี้มันจะทำให้จิตดวงนี้มีคุณธรรม มีดวงตาเห็นธรรมๆ จักขุวิญญาณ จักขุวิญญาณ

อาหารกัน ฆ่ากัน นี่ไงเพราะมันมี มันเป็นเรื่องโลกมันเป็นเรื่องตลาดใจ แต่ถ้าเป็นความจริง ถ้าเราทำนาของเรา เรามีข้าวของเรา มันเป็นเรื่องจริงของเรา เราจะกินเราจะอยู่อย่างไรก็ได้มันเป็นเรื่องของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีศีล สมาธิ ปัญญา เกิดขึ้นมาตามความเป็นจริงของเราขึ้นมา มันเป็นเรื่องของเรา มันเป็นเรื่องของเรา มันไม่ใช่อยู่ที่ตลาด ไม่ใช่อยู่ที่ฝูงนางของใคร มันอยู่กับเรา ข้าวเราต้องมีที่เก็บนะ ศีล สมาธิ ปัญญา มันเก็บไว้ไหน? ปัญญาเกิดขึ้นมันเก็บไว้ไหน? เวลาสัมปยุตเข้าไป วิปยุตคลายออกมาแล้ว มันสัมปยุตเข้าไปอีก วิปยุตคลายออกมา

นี่โศคาปัตติมรรค เวลามันวิปยุตเข้าไป มันคลายออกมาเป็นโศคาปัตติผลมันไปไหน แล้วเวลามันทำลายกันแล้ว ทำลายกันนี้กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เห็นไหม ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ นี่แล้วมันปล่อยวางแล้วใครเป็นคนปล่อยวาง แล้วมันปล่อยวางอย่างไร? ปล่อยวางแล้วมันเหลืออะไร?

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม เพราะมีจิตมีการกระทำมันถึงเป็นงานของพระเราไง พระเรามีหน้าที่การงานอย่างนี้ มีหน้าที่การงานขึ้นมาจากจิต จากปัญญาจากภายใน แต่ปัญญาจากภายในมันต้องอาศัย อาศัยสมณสาธูป อาศัยสมณสาธูปเพราะเราเป็นพระ เราเป็นพระ เห็นไหม คุณติเราเป็นมนุษย์ เราเป็นคน เป็นคนแล้วมาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระนี่เป็นสมณสาธูปเพราะเราเกิดเป็นคนเราถึงมีร่างกายและจิตใจ เพราะเรามีร่างกายและจิตใจ เราเอาร่างกายและจิตใจนี้มาบวชเป็นพระ เป็นสมมุติสงฆ์

นี่ไงสมณสาธูป มันต้องมีสมณสาธูป มันต้องมีบุคคล มันต้องมีจิต มีที่กระทำ พอมีที่กระทำขึ้นมา สมณสาธูปแล้วมีความสนใจในสิ่งใด? เรามีเป้าหมายอะไร? เราบวชมาเรามีเป้าหมายสิ่งใด? ถ้าเรามีเป้าหมายขึ้นมาเพื่อให้จิตใจเราสงบระงับ เพื่อให้จิตใจของเราได้สัมผัสพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้จิตใจของเราได้สัมผัสพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

เพราะจิตใจของเรา เห็นไหม พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่พุทธานุสติ พุทธานุสติคือชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของชาวพุทธ จะนิกายใดก็แล้วแต่ถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียวกัน แต่นิกายต่างๆ เขาก็มีความรู้ความเห็น ความเชื่อของเขาแตกต่างกันไป

ฉะนั้น พุทฺโธ พุทฺโธคือชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าจิตใจของเรา เราอาศัยสมณสารูปขึ้นมาเพื่อจะเข้าถึงสู่พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ในหัวใจของเรา ถ้าจิตใจของเรา เรากำหนดพุทฺธานุสติ พุทฺโธ พุทฺโธ ปัญญาอบรมสมาธิฯ อบรมสมาธิเพื่อให้จิตสงบระงับเข้ามา ถ้าจิตสงบระงับเข้ามาเพื่อให้จิตของเราได้สัมผัสพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทฺธ พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทฺโธ พุทฺโธ จนจิตสงบเข้ามา ตัวเองเป็นพุทฺธะชะเอง พอตัวเองเป็นพุทฺธะ เป็นผู้รู้ชะเอง ชัดเจนด้วยพุทฺธะ ด้วยข้อเท็จจริง พุทฺธะคือตัวเรา พุทฺธะคือจิต มีจิต มีตัวตน มีความจริง แต่เราเข้ากันไม่ถึง ของมีอยู่ในหัวใจแต่เรากันหากันไม่เป็น เราส่งออกไปสู่ภายนอกทั้งหมด ถ้าเข้ามาสู่จิต เห็นไหม เข้ามาสู่จิต เรามีจิต เราได้สัมผัส เราได้สัมผัสนี้ผู้รู้ ผู้รู้เป็นพระพุทฺธ นี้พุทฺธะ พุทฺธะนี้พระธรรม พระธรรมคือสัจจะความจริง จิตมันได้สัมผัส จิตมันได้แยกแยะ จิตมันวิปัสสนา จิตได้มีการกระทำ นี้สัมผัสธรรมฯ ได้สัมผัส

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

ถ้าเหตุมันสมควรแก่เหตุ นี้ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าการสมควรแก่เหตุ เหตุนั้นเหตุนั้นจะสร้างให้คุณธรรมนั้นเกิดขึ้นมาในใจ ถ้าคุณธรรมเกิดขึ้นในใจ เพราะมีจิตมีการกระทำมันถึงมีขึ้นมา มันมีมรรคมีผลขึ้นมา มันเป็นการกระทำขึ้นมามันถึงจะเป็นผลงานของเรา

ถ้าเป็นผลงานของเรา นี้ไงถ้าเป็นธรรมขึ้นมา เป็นธรรมในหัวใจ เห็นไหม เพราะมีจิตมันมีทุกอย่าง อย่าง เพราะเราเขวี้ยงทิ้ง เราไม่ดูแลรักษาแล้วเรียกร้องหา อยากมีคุณธรรม เราเอาใจนี้เขวี้ยงทิ้งไปเลย อยากได้สมบัติ อยากได้พัสถาน อยากได้ชื่อเสียงเรียงนาม อยากได้ทุกอย่างเลย แต่เอาหัวใจตัวเองขว้างทิ้งไป แต่ถ้าเรามีสติ มีปัญญา สมบัติอย่างนั้นเป็นสมบัติของโลก

เรามีจิตมีใจนะ มันเป็นสิ่งที่มียุณค่า มีคุณค่า น้ำใจมีคุณค่ามาก แต่น้ำใจกินไม่ได้ น้ำใจแลกเป็นเงินทองไม่ได้ แต่น้ำใจปลอบประโลมหัวใจคนทุกข์คนยากได้นะ คนทุกข์คนยาก คนเศร้า คนหมอง คนทุกข์ในใจ น้ำใจนี้มันสะเทือนใจให้เขาพ้นจากทุกข์ พ้นจากทุกข์เพราะว่าเขามีความสดชื่น เขาไม่มีความว่าเหว่ เขามีคนคุ้มครองดูแล เขามีคนเห็นใจเขา ถ้าหัวใจมันมั่นใจว่าเขา มีคนที่เห็นใจ มีที่พึ่งอาศัย หัวใจของเขาจะพ้นจากความทุกข์ความบีบคั้นใจเป็นครั้งเป็นคราว เพราะมันเป็นการอาศัย

ฉะนั้น สิ่งที่อาศัย เห็นไหม นี่ถ้ามีน้ำใจมันเป็นการอาศัยกันด้วยความรู้สึกนึกคิด แต่มัน แลกเปลี่ยนออกมาเป็นเงินทอง เป็นข้าวของ เป็นทรัพย์สินสมบัติไม่ได้ แต่ถ้ามีการกระทำอย่างนี้ แล้ว หัวใจที่เป็นคุณธรรม หัวใจที่เขามีอิสระ หัวใจของเขาที่ไม่มักมาก ไม่กินเหยื่อจนไม่มีสติปัญญา เขาจะรักษาชีวิตของเขา แล้วหาทรัพย์สินสมบัติของเขาด้วยสัมมาทิฐิ ด้วยความเป็นทรัพย์สินสมบัติ ของเขา ด้วยบุญกุศลของเขา เพราะเขาดูแลใจเขา ดูแลใจนี้ ดูแลใจเพราะเรามีจิตและมีใจเราถึงมี ทุกๆ อย่าง ถ้าเราไม่มีจิต เราทิ้งขว้างมันไป แต่เราไปมองแต่โลก มองสิ่งที่เราปรารถนา แล้วสิ่งที่ ปรารถนา โลกเขาแย่งชิงกันอยู่ โลกเขาแย่งชิงกันอยู่มันเป็นสมบัติสาธารณะ มีปัญญาเขาก็ ไหว่กว่าเอา

ถ้าเรามีจิตมีใจของเรา เห็นไหม เราควบคุมที่นี้จนจิตใจมันมีหลักมีเกณฑ์ มีสติ มีปัญญามันเข้าใจ มีปัญญา เห็นไหม แล้วสิ่งที่มันเป็นโลกๆ มันจะไปไหนล่ะ? คนมีสติ คนมีปัญญา สิ่งนั้นมัน ก็เป็นวัตถุของผู้ที่มีปัญญาจะไปหยิบฉวยเอาไป เพราะมีจิตมีใจถึงมีทุกๆ อย่าง ถ้าขว้างทิ้งมันไป เราจะไม่มีอะไรสักอย่าง เพราะสมบัตินี้เป็นสมบัติสาธารณะ แม้แต่ชีวิตของเรา แม้แต่ร่างกายนี้ ตายก็เผาไฟทิ้ง แต่หัวใจมันจะเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะต่อไป

ฉะนั้น เราถ้ามีคุณค่า เราเกิดมาเป็นชาวพุทธนะ บวชมาเป็นพระด้วย แล้วเป็นพระ ธรรมฐานเสียด้วย พระธรรมฐาน เห็นไหม พระธรรมฐานคือนักปฏิบัติ นักปฏิบัติคือนักค้นคว้า นักหาความจริง นักขุดค้นข้อเท็จจริง ฉะนั้น ขุดค้นข้อเท็จจริง ไปขุดค้นที่อื่นนั่นมันเป็นเรื่องของ โลก เราจะขุดค้นลงที่หัวใจของเรา เราจะมีสติ มีปัญญา เพื่อดูแลใจเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง